

ВАТРА

Ту мене мати породила, солодким молоком кормила, ту хочу жити умирати, де жили мій отець і мати

В осіннім
№ часопису

Ватра весільна

ПеклоНебо

Моє місце на землі

Алітан Бучинський, 9 років (Висока)

Треба би нам, треба огня ватряного,

в програмі появилися нови тренди, оптимізм і динаміка. Як повідає Аня, під час стріч і розмов про вигляд тогорічної Ватри, глядали они чогоси, што об'єднує вшитких лемків. «Глони Ювілейна 35 Лемківска ватра проходила в рік сумной 70 річниці акції «Вісла» і таки власні акценти - гісторични, ностальгічни - били на ній одчутни. В тім році хотіли-зме запропонувати інчу провідну тему - веселу, радісну, а лемки найбільше ся веселят власні на весілях», - додає Аня.

Прекурсором і добром заповідьом весільной

Лемківське весіля презентує ансамбль пісні і танцю «Ластівочка»

За нами юж 36 Лемківска ватра, котра горіла в Ждині од 20 до 22 липня 2018 р. То унікальна подія, котра скликує тисячі лемків в рідни Гори і, хоц на короткий час, вертат разом з нима ту житя, і пісня, і пам'ят... Ватра - то не лем виступи ансамблів на сцені, то передо вшитким стріча. Стріча з земльом предків, стріча з родиною, знайомима. І поворот. Хоц такий «накус». Ватра має барз дуже аспектів, площин, елементів; штороку (юж зме ся призвичаїли) організаторе додають штоси нове. Не дасться в коротким тексті охопити ей цілу. І може не треба? Ліпше вибрати штоси єдно і докладніше ся тому призріти. Так власні зроблю.

В тім році провідном темом Лемківской ватри в Ждині било весіля. Откаль ся взяла така ідея? - звідалася Анни Баняс, члена Головной управи, єдну з членів так званої «молодой екіпи» - групи лемківських активістів, котра в тім році взяла на себе приготування і режисерування сценічної програми. До той молодой групи належат, крім Ані, Гриц Суханич, Ольга Пиж, Лука Ѓіба, Катерина Ковальска, Міля Пиж. Видно, же добрі ся розуміють і же добрі ім ся співпрацює разом. І вшитко ся ім вдало -

Ватри били коротки рекламиви фільмики, што зробилося юж традиційом останніх років, коли активізувалася наша «молода екіпа». Фільмики, певна річ, били весільни, мандрували інтернетом, а головними їх опікунами били Григорій Троханівський і Міля Пиж. Про тото писали-зме детальні в попереднім номері «Ватри».

Сценічна програма трьох днів поділена була так, як і найважніші етапи весіля: Зрукови, Весіля, Поправини. На Ватряній сцені весільни обряди вказав ансамбль пісні і танця «Ластівочка» з Пшемкова: в п'ятницю парубоцкий вечер і вечірки в молодой, а в суботу властиве весіля. Треба підкреслити, же «Ластівочка» є хибаль єдиним ансамблем, який має опрацювану обрядовість парубоцкого вечера, гнеска юж практичні забиту.

жеби ся нам зишла родина до нього...

Барз цікави весільни обряди ватряне могли озерати в виконаню ансамблю «Красно-брідчанка» з Красного Броду на Словаччині (зачепили они «до нового чепця») навет конфетансьєрів) і ансамблю «Кечера» з Якуб'ян тіж на Словаччині. Наши сусіде з-за карпатского хребта, де не било депортацій, мали більше шансів зберегти свою традиційну народну культуру в такій автентичній формі і треба признати, же практичні в кождім селі діє там народний ансамбль, який презентує і народне обличчя зо свого села і власні обрядовісті. Хоц асиміляція барз міцно дотикат і руснаків Словаччини в гнесьній добі глобалізації. Але вернийме до весіля.

Весільного мотиву не забракло навет в поважній офіційній частині отворіння свята. Хтоси повіст, же не є

то можливе, а єднак. По урочистостях в Місци пам'яті, по зложиню вінців і символічним голосі Дзвону миру офіційни гості долучилися до ... весільного хороводу, котрий при звуках капелі «Ластівочки» запровадив їх під сцену. Житя тирває, про гісторію належит пам'ятати,

Очепини в виконаню ансамблю «Кечера» з Якуб'ян, Словаччина

ЗМІСТ:

❖ Обкладинка:

В проєкті обкладинки використано цитату поета з Бардіївщини Олександра Павловича;

Ватра весільна: 36 Лемківська ватра в Ждини - в Хижи зишлися весільни старости (зліва): Адам Кузяк з Бортного, Юрко Старинський з Лігниці, Іван Чіжмар зо Свидника; на фоні: виставка старої лемківської весільної фотографії

ПеклоНебо: XVIII Лемківський Єрусалим, Горлицький вернісаж виставки, 17.11.2018

Лемківщина - моє місце на землі: праця лауреата Конкурсу малюнку Адріана Бучинського з Висової (2 місце), експонувана під час 36 Лемківської ватри в Ждини

❖ Фотографії:

Мілько Гойсак, Адам Вев'юрка, Наталія Гладик, Марія Птак, Роберт Вербанов, Юрко Чупик, Мирослав Співак, lemkounion.pl

- 2 ТРЕБА БИ НАМ ТРЕБА... - В.Гойсак
- 6 ПРОСТІР СЛОВА - Н. Гладик
- 8 ЖЕБИ НОСИВ НАШЕ ІМ'Я... - В.Гойсак
- 9 ЧОМУ ПІДПАЛЕНО МАШИНУ... - О.Маслей
- 10 ЛАВРЕАТИ КОНКУРСУ ЗНАНЬ... - А.Троханівський
- 11 МАЛЮВАНЕ З ЛЮБОВ'Ю - В.Гойсак
- 12 ІІІ РОДИННИЙ ПІКНІК - А. Вев'юрка
- 13 ПЕРШОКЛАСНИКИ
- 14 XVIII ЛЕМКІВСЬКИЙ ЄРУСАЛИМ - Н. Гладик
- 15 А ШТО ЧУТИ НА АНТОНИЧІВЦІ - Н. Гладик
- 17 НАУКОВЦІ ПРО ПРАВОВІ ТА ІНШІ АСПЕКТИ...
- 18 В ПОРОГАХ НАШОГО ЛІЦЕЮ - А. Вев'юрка
- 19 ВЕСІЛЬНИ ЗНИМКИ З ЗАХОДУ І НЕ ЛЕМ
- 20 З ДОМАШНЬОЇ АПТЕЧКИ - Чуганя
- 21 МОНОГРАФІЯ СИНА ПРО БАТЬКА - М.Мушинка
- 22 ДО 90-ЛІТЯ - Я.Ставиский
- 23 ВЕРТАЙМЕ ДО ДАВНИХ ІМЕН - А. Вев'юрка
- 24 ІНФО ЗА ЛЕМ-ЧАСОМ - М. Гойсак
- 27 І БІЛЯНЧАНЕ ДОЧЕКАЛИСЯ... - Й. Лабівска

Почесни гості 36 Лемківської ватри

але жити треба дале. А весіля – то прецін надія на продовження роду, народу...

Барз важним елементом весільної Ватри були не лем сценічні одтвори ня давних обрядів, але і презентація того, як тоти обряди живут і функціонуют на сучасних весілях. Мам на думці **стрічу весільних старостів і спітканя свашок**, котри одбилися в Хижи. Своім досвідом поділилися весільни старости: Юрко Старинський з Лігниці, Адам Кузяк з Бортного і Іван Чіжмар зо Свидника, пригравив акордеоніст ансамблю «Свидницки геліонкаре», провадив спітканя Данько Горошак, і весільни свашки: Анна Вірхняньска (ведуча), Анна Бубернак, Маргарита Цюрик, Марта Корбич, Анна Шкурат і Агата Колодійчик при капелі

Дівчата львівської «Лемковини» при сипанці

Fire-show Павлини Хмури

Юрка Лабівського. «Ціль обох стріч – старостів і свашок – вказати, передовшитим молодому поколінню, яки сут справжні весільни обряди, – тлумачит Григорій Суханич, організатор стрічи старостів, – то були так насправду практични варштати». Обидва спітканя тішилися барз великим заінтересуваньом, помішня лемківської Хижи не могли навет помістити вшитких охочих. «Мож било прити і повчитися старостувати, свашити. Не є якисих спеціальних курсів в нас в Польщі, ддятого хотіли-зме вказати на Ватрі як ся тото робит», – вияснят Анна Баняс.

«Весіля ся кінчит, біда ся зачинат» – а може єднак ні? Оказалося, же сут щасливи лемківски подружні пари, котри в тім році в суботу могли взяти учас в конкурсі «На найліпшу лемківску пару». Були юж на Ватрі конкурси міс Лемковини і пришов час на пари. З охочима до учаси не било проблеми, зголашалися тіж пари з поважним подружнім стажом, што тішит. А і публичніст дописала, як традиційні на такого типу сценічних ініціативах. Переможцями остало подружя Галини і Петра Майчаків з Горлиць.

На вечірніх концертах, коли при сцені найбільше молоді (власні тих, ддя кого весіля є темом, повіджме щирі, актуальном) мож си било зімати вельона чи крават зо сцени

проекті-ансамблі «Семерацка ружа»

і приміряти – чи юж пасує? Гарді то виглядало з ватряних горбчків: як під сценом гуляли красавиці в вельонах і хлопчиска в краватах. Хто знає, може дакому ся сподобало і добрі рокує.

Весіля – то тема барз ріжноманітна і богата, длятого тіж весільних елементів було дуже і помітні они били не лем в сценічній програмі.

В Хижи мож було озерати виставку весільних фотографій, яку приготували Наталія Гладик і Марія Птак, з присланих вами знімок. Власні на тлі той виставки одбивалися спітканя старостів і свашок. Творило то правдиву весільну атмосферу. Навет в павільйоні, де ся вшитки на Ватрі гостят, вісіла, як на весільній гостині, таблиця з благословеньом для молодих, котру колиси виконав майстер Петро Гойсак з Маластова на весіля для своїх діти, і весільні декорації. А навчитися в'язати хустку (обов'язковий атрибут жени юж по весілю) можна було на варштатах в Майстерні.

Чи традиційни весіля сут іщи популярни серед лемків? Думам, же так. Може навет барже ніж в інчих українців Польщи. Так само богати в обрядовіст сут карпатски весіля на Гуцульщині чи Бойківщині. „Спостерігаме тенденцію зросту популярности традиційних весіль, – коментує Анна Баняс. – Тепер всяди панує мода на етно, модна є вишиванка; хочеме вертати до коренів, маме сентимент до походжия. Дідове, родиче переказуют нам традиції, для нас битя лемком є натуральним. Лемківство нас виріжнят в польским суспільстві. Молоди люде хочут тот єдиний ден в житю – ден свого весіля - зробити винятковим. Чи сучасни весіля сут таки, як повинни бити, як наказує традиція? **Ватра могла навчити того, о чим зме юж забили!»**

З Никифором в ватряній загорідці

Дороги читаче!

**Кєд Ваша родина
побільшилася в 2017 або 2018 р.,
просиме поділитися своїм
радістьом і прислати фотографії
діточок, народжених в 2017 і 2018 р.
для публікації в різдвяним номері
„Ватри” (до 15 грудня)**

ТЕКСТ НАТАЛІЯ ГЛАДИК

Простір слова

(закінчення)

В 2015 р. на ватряних інтелектуальних стрічах переважає історична тематика. Завдяки Павлови Мадейови переносимеся в часі до Карпатської Трої, далі на основі книжок Станіслава Криціньського - в Бещади. Архівальні опрацювання «Лемківські біженці в Чехословаччині в 1945-46 р.» проф. Богдана Гальчака або «Свої чи чужі? Український антикомуністичний спротив на Лемківщині в 1944-46 р. в історичних опрацюваннях (1956-2015)», які представив Богдан Гук. Історично-політична дебата «Русинізм в лемківському середовищі - засоби впливу і наслідки» проходить в міжнародним товаристві: Василь Мулеса - Україна, др Володимир Піпаш - Україна, Богдан Віславський - Сербія, проф. Мирослав Сополга - Словаччина і проф. Богдан Гальчак - Польща. Сут тіж тематичні спітканя: з Богданом Аугустином «Охорона культурного і історичного краєвиду Лемківщини як ключовий елемент функціонування сільських територій» або малознані і малоекспонувані факти з біографії Епіфанія Дровняка. Ту експертами були Штефан Гладик, Василь Шлянти і Олександр Маслей - колишні голови ОЛ, які для пам'яті про Никифора зробили барз дуже. Вистарчит лем згадати 7-літню судову справу повернення малярьови його тотожності. На зм'якчина тяжких історичних тем авторське спітканя з молодим письменником Зємовітом Щерком і «тайна» історія слов'ян.

В наступнім році до програми спіткань зас входять нови, наукові дисципліни як теми з етнографії, соціології чи психології. И ту «Музичний фольклор в лемківській обрядовості» в опрацюваню Марти Грабан-Бутрин, вибір етнографічних текстів Західної Бойківщини др Ольги Соляр чи «Мій погляд на Лемківщину» - бесіда з Юрійом Гаврилюком. Розуміти лемків - розуміти себе. Дилеми сучасної тотожності і перший раз спітканя варшатове, яке провела Олександра Яворницька-Новосад. «Людина то людина, а смерт то смерт» книжка відомої журналістки Марії Степан і найновша історія українсько-російського конфлікту. Далі входиме зас в минуле «Вигнання українського населення з Польщі до УСРР в роках 1944-1946 в світлі чехословацьких джерел» на підставі книжки «Чуже пограниччя 1945 - 1946» - спітканя авторське з проф. Богданом Гальчаком. Цікава прелекція др габ. Петра Шлянти «Велика Війна лемків 1914 - 1918» чи «Еліти Лемківщини по I Світовій війні і їх діла: Республіка Команецька а Республіка Фльориньська 1918-1920» - спітканя тематичне приготуване през Богдана Гука. Вказуєме зас тото, што робит наша організація для громади и ту «Велика П'ятка о 27 роках існування Об'єднання лемків» - спітканя з колишніми головами ОЛ - Теодором Гочом, Васильом Шлянтом, Олександром Маслейом, Штефаном Гладиком и Емільом Гойсаком, дискусію з гістми веде Богдан Гук.

Маме ювілейну XXXV Лемківську ватру, але тіж сумни роковини 70-й річниці депортаційної акції «Вісла». Програма спіткань головні спрямувана на тематику, пов'язану з том трагедією, але в барз різних аспектах. Од історичного панелю «Пам'ят об'єднує нас вшитких. Депортаційна акція «Вісла»: суть і масштаби проблеми на Лемківщині», в якій взяли участ: проф. Роман Дрозд, проф. Ян Пісулінські, проф. Богдан Гальчак, проф. Ярослав Сирник, далі през аспект травми и тематична стріча «Меджепоколіньове передавання тяжких досвідів і дилеми сучасної тотожності», яку провели Олександра Яворницька-Новосад и др габ. Гжегож Іневич. Подібним шляхом трагедії, але през призмат історії села Сохи на Замойщині дізнаємеся з книжки «Мала загибель»

На фото зліва: др. Ольга Соляр, Анна Янко, 2017 р.

Анни Янко. Ту тіж довідуємєся про травму, несєну през другє покоління нащадків. Одбився тіж спектакль «Лемківської долі фрагменти» з нагоди 70-ї річниці акції «Вісла» (за репортажем «Історія певної фотографії», Тижоднік Повшехни, № 22 з 1.VI.1997 авторства Лєшка Волосюка). Далє книжка «Україна - польське ядро темноти» Богдана Гука, в котрій автор досліджує культурні и суспільні джерела злочинів на українській цивільній людині в Польщі по II Світовій війні. На спітканях можна ся било тіж довідати, як глядати свої коріня в архівах і не лєм - в рамках тематичної стрічи з Іваном Рубичом и Григорієм Суханичем, чи про обрядовіст народжіння в лемків, яку провєла Марта Грабан-Бутрин. Зас суто етнографічний зміст мала тематична стріча з Натальом Кляшторном и Юрком Стариньским під назвом «Не з'їдж масно, а вберся красно. Народний стрій в Бєсकिдах».

Гісторія Лемківської ватри в горах тіж дочекалася опрацювання,

а піднявся того Богдан Гук в книзі «Оген під наглядом. Лемківська ватра в документах Служби безпеки 1986-1989», виданой през Об'єднання лемків з нагоди 35-літя Ватри. Рихтувана більше рока книжка - то збір документів з ІПН, яки вказуют в як тяжких обставинах пришло організувати тото дійство. То тіж сумна карта гісторії тих, котрих спосіб діяня бив не єднозначний, а навіт вєпераний през СБ. В дискусії в рамках презентації новий книжки взяли учас свідки тих подій, медже інчима Володислав Грабан и Штефан Гладик.

Вказани теми сут переліком того, што през 9 років ватряне мали змогу почути в рамках панельової частини програми Лемківської ватри в Ждини. Водночас дає то уяву, як широка, вдячна, а часом складна и нєлегка є тематика простору для писаного и бесіду-

На фото зліва: проф. Мирослав Сополіга, проф. Микола Мушинка, 2012

ваного слова в пропонуваній Вам програмі. То широкій об'єм тем и справ, котри в ріжний спосіб сут пов'язани з нашом культуром, традиційом чи гісторієм. Гісторичні події, котри впливають на нашу майбутність, формують нас без взгляду на тото, чи ся нам тото подабат, чи ні. Дятого вартат знати, мати широкий огляд ріжних справ, хочки про тото, жеби в прищлості вистеречи ся блудів. То перелік не лєм тематики и книжок, але тіж видатних авторів, бо ватряни спіткання дають нам можливість близкого перебивання з цікавима, вартісними людьми.

На фото зліва: Мартін Поллак, Вітольд Каліньскі, 2012 р.

Як записано в найстаршій и найбарже знаній християнській Книзі: «На початку було слово», и як тіж повідает наши люде: «слово ся рекло» 9 років тому и зобов'язує. Дятого далє будеме рихтувати для Вас чергови програми авторських и тематичних спіткань на Лемківській ватрі в Ждини, де є простір для слова.

Жеби носив наше ім'я...

Об'єднання лемків в справі Епіфанія Дровняка - Никифора

В 2018 році (10 жовтня) мият 50-а річниця смерти маляря Епіфанія Дровняка – лемка з Криниці-села, знаного в мистецьким світі під іменом Никифор. З той нагоди Об'єднання лемків опрацювало документальну виставку, котра презентує головні документи, зв'язани з усталінном правдивого походження і імена митця, вказує куліси судової справи, котру провадило ОЛ для поверніня Никифорови його тотожності.

А була то довга і нелегка дорога. То вклад нашої організації і громади в гісторію і пам'ят про Художника з Лемківщини. На великих таблицях представлені тіж фотографії, праці. Виставку опрацювали довголітній голова ОЛ, член Президії організації Штефан Гладик і заступник голови ОЛ Василь Шлянта. Виставка була презентувана під час 36 Лемківської ватри в Ждини, а ей важніши фрагменти можна було оглянути протягом місяця жовтня в Центрі культури ім. Б. І. Антонича в Горлицях. В сучасній добі найчастіше глядаме інформації юж не в реальним світі, лем в віртуальним, ддятого тіж виставкови таблиці сут послідовно презентувани на фан-пейджі Центру культури ім. Б. І. Антонича в мережі фейсбук. Занедовго ОЛ планує публікацію документальної книги про Епіфанія Дровняка – лемківського маляря з Криниці.

Нижче фрагмент біографічної ноти маляря, презентуваної на єдній з таблиць:
Epifaniusz Drowniak — Nikifor — urodził się 21 maja 1895 roku w Krynicy Wsi jako syn Rusinki Eudokii Drowniak z Powroźnika. Zmarł 10 października 1968 roku w Foluszu koło Jasta jako Nikifor Krynicki. Nową tożsamość nadano mu sądownie w 1962 roku — sześć lat przed śmiercią. Nikifora Epifaniusza Drowniaka w 1931 roku odkrył często odwiedzający Krynicę młody ukraiński malarz ze Lwowa — Roman Turyn. On też pierwszy uczynił go znanym, prezentując jego prace w 1932 roku na zbiorowej wystawie w Paryżu. Co ciekawe, we wczesnej twórczości Drowniak część swoich prac sygnował cyrylicą.

Dziesięć tak opisanych obrazów było eksponowanych we Lwowie w 1938 roku.

Na paryskiej wystawie w 1932 roku z twórczością Nikifora zapoznał się Jerzy Wolff, który zafascynowany jego obrazami napisał obszerny artykuł pt. Malarze naiwnego realizmu w Polsce, Nikifor (Wydawnictwo Arkady, Warszawa 1933 rok).

[...] Niestety — lata wojny, trzykrotne wypędzanie w ramach deportacyjnej akcji Wiśla, piesze powroty do umiłowanej Krynicy oraz nieprzychylność miejscowych władz bardzo utrudniły dalszą działalność twórczą Drowniaka. Mimo bardzo dobrych recenzji artystycznych oraz uznania nie mógł czynnie uczestniczyć w kolejnych wystawach, bowiem był Rusinem. W latach 50. XX wieku popularyzacją twórczości Nikifora zajęli się Andrzej i Ella Banachowie oraz prof. Aleksander Jackowski.

W 1960 roku Zespół Pieśni i Tańca Łemkowyna pod kierownictwem Pawła Stefanowskiego koncertował w Krynicy. Wtedy też dyrygent spotkał się z Drowniakiem i rozmawiał z nim m.in. o jego pochodzeniu. Rozmowa ta odbyła się po łemkowsku. Stefanowski zainteresowany ustaleniem tożsamości Drowniaka — powszechnie znanego jako Nikifor — wystąpił do Urzędu Stanu Cywilnego w Krynicy o wydanie odpisu aktu urodzenia malarza. Uzyskaną przez Pawła Stefanowskiego metrykę Epifaniusza Drowniaka publikowano na łamach tygodnika „Nasze Słowo”. Jego prawdziwe imię i nazwisko przytaczano w kolejnych tekstach naukowych. Pisał o tym redaktor Roszko, antropolog kultury Seweryn Aleksander Wiśłocki czy Aleksander Jackowski w numerze 3–4 „Polskiej Sztuki Ludowej” z 1985 roku. [...]

W 1962 roku w biografii malarza dokonano zmian dotyczących jego tożsamości.

Opiekun prawny Marian Włosiński oraz przewodniczący Miejskiej Rady Narodowej w Krynicy Stefan Półtchopek wystąpili z wnioskiem do Sądu Rejonowego w Muszynie o nadanie artyście nowych danych osobowych. Sąd Rejonowy przyjął, że nasz Drowniak to Nikifor Krynicki — syn Kseni i Jana, urodzony 1 stycznia 1895 roku. Wskutek tego postanowienia powstał paradoks: malarz urodził się jako Epifaniusz Drowniak, a zmarł 10 października 1968 roku jako Nikifor Krynicki.

Zjednoczenie Łemków postanowiło wyjaśnić powyższą sprawę dotyczącą tożsamości

маларза. В 1994 року подієлишмы старанія о узупелнієніє плыты нагробнєй о трóжрамїєнны крзыж ораз влáстїєвє данє оsobовє пїсанє цырылїцá. Једнак станóвчы опóр ораз одмóва влáдз Крыныцы дотычáщє тєй спрãвы вымусїлы на Зјєднóчєнїє лємкóв пòдјєчїє кòлєннєго крòку — вьстáпїєнїє в 1996 рòку до сáду о прыврòцєнїє артысцїє јєго вчєшнїєшнїх, прãвдзївнїх даннїх оsobовнїх. Вáжннм швїадкїєм в прòсєсїє прыврòцєнїє тóжсãмòсцїє Дрòвнїãкòвї ораз нашнм сојусзнїкїєм бѹл антрòпòлог кльтуры Сєвєрын Алєксãдєр Вїстòцкї. Нїсторїєя Епїфãнїєшзã Дрòвнїãкã пєтãнã єст обрãзòв і лудзї. Тнх, кòтòрчїє бѹлїє му жнчлївї, пòмòцнї, алє тãжє тнх, кòтòрчїє шкòдзїлї. Дрòвнїãк, кòтòрчїє цãлє жнцїє рòзмãвїãл по лємкòвськѹ і вóсрòд своїх чзѹл сїє нãлєпїєј, пòддãвãнн прєсїє отòчєнїєя нїє прòтєстòвãл, гдѹ урѹдòвò фãлшзòвãнò јєго тóжсãмòсчїє. В тєн спòсòб сїє

чрòнїл, нїє упòмїнãл о својє, обãвїãяч сїє кòлєннєј дєпòртãцїє з укòчòвãнєј Крыныцы. Нїємѹ швїãдєк влáснєј нїсторїєя мãлòвãл дãлєј, кїєдѹ нїннї скрзѹтнїє тусзòвãлї луб чѹстò нїєшвїãдòмїє пїсãлї му нòвã, вымїшлòнã бїогрãфїє. Прыкзãдєм тєго сã рòзмãїтє, дòстѹпнє в пòвсшєчннм обїєгу, артыкѹлѹ прãсòвє, публїкãцїє нãукòвє, кãтãлогї вьстãв чѹ лєксыкòнн мãлãрстãвã нãївнєго, в кòтòрчїх тò Епїфãнїєшз Дрòвнїãк єст рãз Нїкїфòрєм Крынїцкїм, рãз Нїкїфòрєм Дрòвнїãкїєм, а рãз Нїкїфòрєм Мãтєјкã.

До пòжннх лãт 60. XX вїєку нãшã спòлєчнòсч нїє мòглã сїє їнтерєсòвãтѹ вьбїтннм рòдãкїєм і отòчрчїє го опїєкã, пòнїєвãж до óвчєснєго вòјєвòдзтãвã крãкòвськїєго, в тнм Крыныцы, пòврòтѹ дєпòртòвãннх бѹлѹ зãкãзãнє. Дòпїєрò змїãннє устòрòжòвє по 1989 рòку пòзвòлїлї мãм пòдјãчтѹ дїãлãнїã, кòтòрчїх цєлєм бѹлò прыврòцєнїє Дрòвнїãкòвї јєго тóжсãмòсцїє.

ТЕКСТ ОЛЕКСАНДР МАСЛЕЙ

Чòму пїдпãлєнò мãшїнѹ зãстѹпнїкã гòлòвї ОЛ Æдãмã Вєв'ѹркї?

В сѹбòтѹ 8 вєрєснã о 2 гòдїнї нòчї на паркїнгу при вулїцї Сєїмòвїї в Лїгнїцї — пєрєд гѹртòжиткòм нãшòї шкòлї - пїдпãлєнò мãшїнѹ мãркї Сєãт, влãстїтєлєм якòї є, а мòжє крãщє бїв, бò мãшїнã знїщєнã, зãстѹпнїк гòлòвї Об'єднãннã лємкїв Æдãмã Вєв'ѹркã, в тнм чãсїє кãндїдãт в сãмòурãдòвнїх вїбòрãх до Лїгнїцкòго пòвїтѹ з рãмєнã Кòãлїцїї Обївãтєльськòї «Плãтфòрмã Обївãтєльськã Нòвòчєснã». А тò, як прò тòтò вшїткò опòвїдãт сãм пòшкòдòвãннї Æдãмã Вєв'ѹркã:

- Штò прãвдã в тнм чãсїє я нє бїв їщї офїцїїннї згòлòшєннї як кãндїдãт до вїбòрїв до Лїгнїцкòго пòвїтѹ, алє юж дѹжє лѹдї знãлò прò мїї нãмїр, бò юж в пòлòвїнї сєрпнã в кòãлїцїї я дãв згòдѹ пãнѹ пòслѹ РП Рòбєртòвї Крòпївнїцкòмѹ нã кãндїдѹвãнã.

7 вєрєснã о 14.30 я лїшїв своѹ мãшїнѹ в Лїгнїцї нã стòянцї нã вулїцї Сєїмòвїї при нãшїї шкòлї, а лїпшє пòвїм - при гѹртòжиткѹ - бò в тòт дєн мãв я тãм урòкї. Рãзòм з пãнòм прòф. Æндрїїòм Ксєнїчòм, тїж зãстѹпнїкòм гòлòвї ОЛ, ѹгòг мãшїнòм мї пòїхãлї до Гòрлїц нã зãсїдãнã Гòлòвнòї упрãвї ОЛ і òстãтнѹ стрїчѹ дїãчїв ОЛ в спрãвї бѹдòвнї дãлшòї стрãтєгїї рòзвїткѹ òргãнїзãцїї. В сѹбòтѹ по

гòдїнї 9 пòдзвòнїв до мєнє вїхòвãтєлѹ гѹртòжиткѹ, штò о 2 гòд. нòчї згòрїлã мòя мãшїнã. Я вєрнѹв з Гòрлїц до Лїгнїцї в нєдїлѹ о 18 гòд. тã втòвдї дòпїрò взрїв, як вїглãдãт мòя мãшїнã. Кòлї єм бїв в Гòрãх, пòлїцїã нїяк сã зò мнòм нє кòнтãктѹвãлã. Хòц пãтрòлѹ бїв в мєнє в хїжї в сѹбòтѹ тã òд мòїòї рòдїнї, штò жїє пò-сѹсїдськї, пòлїцїãнцї взãлї нòмєр тєлєфòнѹ до мєнє. Прєз тòт чãс я дїстãвãв рїжнї тєлєфòнї вїд жѹрнãлãстїв тã стãцїї тєлєбãчєннã з Æкрãїнї з пїтãннãм прò спãлїнã мòїòї мãшїнї. Хòчѹ пòдãкѹвãтї Пєтрѹ Тїмї, гòлòвї Об'єднãннã òкрãїнцїв ѹ Пòльщї, якїї тєлєфòнїчò мєнє пїдтрїмѹвãв тã прєзїдїї ОЛ, якã зãдѹмãлã нãпїсãтї пїсьмò до прòкѹрãтѹрї в Лїгнїцї і пòвїдòмїтї Вòєвòдѹ Дòльнòго Слєскѹ, штòб нã тє сã прїзрїв. Я хтїв до кїнцã вїрїтї, штò тò сãмòхїд сãм згòрїв прєз вãдѹ їнстãлãцїї. Алє нãгрãнã з ùлїчннїх кãмєр вкãзãлї, штò тò бїлò òднãк пїдпãлїнã. Нã кãмєрãх вїднò двòх мòлòдїх пãрѹнãдцãтїлїтнїх хлòпцїв, якї пїдпãлѹют мòє ãвтò. Єдєн з нїх стòяв нã стòрòжї, а дрѹгїї пїдкãдãвãв òгєн. Кòлї пò пєршїм рãзї òгєн згãс, втòвдї пїдпãлãчє дрѹгїї рãз пòклãлї òгєн пїд мòє ãвтò. Тãк штò òнї бїлї сѹдòмї, штò ѹгòг пїдпãлãют. Прї тнм нã кãмєрãх вїднò їх зрѹчнє дїãнã, якє вїкљòчãт мòжлївїстѹ, штò бїлї бãрз п'ãнї чї пїд сїлнннм вплївòм нãркòтїкїв. Æнї знãлї, штò рòблãт.

В понеділок по праці по 15 годині сам єм зголосив підпалія на коменді поліції в Лігниці на вулиці Асника. Поліція прийняла зголошення та повідомила мене, що забезпечит вшитки награня на камерах та проведе слідство. Підкреслив-єм, що Лігниця є знана як місто богатоціональне, та я не хтів, щоб журналісти та телевізії зробили з того сенсацію. Зазначив-єм тіж, що не знам, чи підпаляче знали, що авто є моє, але напевно знали, що підпаляють машину коло нашої української школи при вулиці Т. Шевченка. А то лем свідчит, до чого можна закваліфікувати такий злочин.

Найперше про підпалія мого авта било на порталю Unian, в телевізіях в відомостях Espresso, 24 канал, Правді, а потім в Польщі на сайтах ОУП, ONET.pl, в газетах «Наше слово», «Gazeta Wyborcza» (wydanie dolnośląskie), «Gazeta Wrocławska», на інтернет сторінках KOD, 24legnica.pl, Ośrodek Monitorowania Zachowań Rasistowskich i Ksenofobicznych. Тіж в Канаді, Австралії, США, але і в Росії (!) на порталах та відомостях ok.ru/group Za Welikuju Rossiju, <https://regnum.ru/news/news/24>, де вказувано що Польща є нетолеранційна до інших народів і національних меншин.

Ягода Екерт з лігницької поліції підкресляла в медіях, що поліція все робит, щоб вияснити тоту справу та нигде не видит національного підтексту в тій справі. А так напавду,

то вшитко, што ся стало з моїм автом збудило зас страх серед нашої, не лем лігницької, громади, а найбарже медже старшим поколінням, котре зас почало повідати: «А гадали-зме - не вихилийтеся». Думав-єм, што тоті слова юж затерлися в минулій нашій історії, але так єднак не є гнеска. Зас зли люде в Польщі вчат нас страху.

5 жовтня я дістав писмо з Рейонової прокуратури з Лігниці, в котрим прокуратор Войцех Турлей «pro zapoznaniu się z materiałami dochodzenia o sygn. Akt PR2Ds872.2018 w sprawie zniszczenia mienia należącego do Adama Wiewiórki (...) postanowił umorzyć dochodzenie (...) wobec niewykrycia sprawcy przestępstw». При тому як узаasadніня подає, што награня є слабой якості і «brak jest podstaw do postawienia tezy, iż działali oni z pobudek narodowościowych, albowiem nie można wykluczyć na przykład chuligańskiego charakteru czynu».

Так што, не знати хто підпалив моє авто, але лігницька поліція є чогоси впевнена, што не било то з причин національних. Барз цікаво. Дякую поліції за таку вельку віру. Знам, што в житю є ріжни нещасливи ситуації, в котрих людина тратит тіж свою матеріальну власність. Ми хибаль повинни до того привикнути, коли нам од віків гине в історії майно і все є згідне з правом. То напавду є вельке чудо, лем чи тих чудес не є юж дост?

ТЕКСТ о. др АРКАДІЙ ТРОХАНОВСЬКИЙ

Лавреати Конкурсу знань про Лемківщину і Конкурсу малюнку «Лемківщина оком дитини»

Навесні 2018 р. Об'єднання лемків оголосило два конкурси для дітей та молоді. Конкурси були відкриті як для поляків так і для лемків. Кожний з них мав за завдання зацікавити наймолодших рідною землею, показати, що Лемківщина - це земля, на якій жили, живуть та будуть жити лемки.

Перший конкурс малюнку „Лемківщина оком дитини” мав показати, з чим найкращим асоціюють діти лемківський Бескид. На малюнках діти представили церкви, ікони, лемківські хижі, придорожні хрести та прекрасний лемківський краєвид. Надісланих

праць було 50, а журі вибрало 3 найкращі та признало ще 18 відзнак. Опікуни дітей, які зайняли три призові місця, отримали від організаторів Лемківської ватри у Ждині безплатний вхід на свято. Нагороди спонсорували: Об'єднання лемків, Освітня фундація ім. Івана Криницького та Петро Сич з Мендзижеча. Відповідальними за проведення конкурсу були Анна Баняс з Лося та о. др Аркадій Трохановський з Валча.

До другого Конкурсу знань про Лемківщину зголошено 2 праці. Учасникам треба було написати письмову працю про місцевість (село), звідки походять їхні коріння. Конкурс виявився дуже важким, тому журі вирішило признати відзнаки обом учасникам. Усіх переможців та відзначених нагороджено під час 36 Лемківської ватри у Ждині. Найкращі праці можна було побачити в лемківській

хижі під час Ватри. Дякуємо всім, зокрема вчителям та опікунам, які допомогли провести ці конкурси. Особливо дякуємо Івану Криницькому, Петрові Сичу за підтримку цього заходу і прекрасні нагороди.

Конкурс малюнку „Лемківщина оком дитини”, переможці:

I місце - Боднар Ганна

з Перемишля

II місце - Адріан Бучинський

з Висови

III місце - Миколай Бочневич

з Пшемкова

Відзнаки:

Оксана Святківська з Криниці,

Юлія Завіла з Брунар, Юстина

Хрущ з Ганчови, Наталія Святків-

ська з Криниці, Мая Макух

з Криниці, Магдаліна Святів-

ська з Криниці, Каміля Рутка

з Горлиць, Матильда Жезьнік

з Ріпок, Юліана Лазор з Пере-

мишля, Себастьян Дрозд з Ізб,

Штефан Майчак з Горлиць,

Петро Кіх з Перемишля, Давид

Чарнота з Санковой, Меланія

Ревак з Вроцлава, Тамара Трохановська

з Кракова, Дарія Ковальська з Пшемкова,

Магдалена Судик з Висови.

Конкурс знань про Лемківщину:

Відзнаки:

- Кристіан Олесєневич з Брунар, за працю: „Izby, czyli gdzie Pułaski modły wznosił i wojował”

- Іван Галух з Брунар, за працю: „Brunary – przeszłość przodków – moja teraźniejszość”

Нагородження учасників конкурсів під час Ждинської ватри

Маю надію, що в наступному році буде ще більше учасників, а батьки допоможуть своїм дітям відкривати красу нашої Лемківщини.

ТЕКСТ ВІКТОРІЯ ГОЙСАК

Малюване з любов'ю

Хто не знає Марії Келечави? В тім році обходила Ювілей, а тіж здобила барз важну нагороду медаль «Заслужений для культури Gloria Artis», призначану през міністра культури і національної спадщини Польщі для визначних митців.

Рід Марії Келечави (з дому Мончак) виводиться з підкриницького села Берест, хоч сама пані Марія вродилася в Пшемкові, де по депортації трапили їй родиче, а од 1982 р. мешкат і творит во Вроцлаві. Пані Марія скінчила Економічну академію і працювала вчительком в школі для діти з особливими потребами.

Марія Келечави є членом Товариства народних митців в Любліні і Нижньослеского това-

риства художників во Вроцлаві. Її творчість інспірувана є традиційном культуром Карпат. Хибаль найбарже знани сут лемківски і гуцульски писанки пані Марії, котри зберігают прастари орнаменти, барви. Виконани батіковом техніком накладання горячого воску на поверхню яєц. Традиційного малювання лемківских писанок навчилася од бабці, мами і тети. Потім захопилася писанковом традиційом Гуцульщини. Свою майстерність переказала дівкам Марті і Александрі. Писанки Марії Келечави знаходяться медже інчи-ма в засобах Етнографічного музею Вроцлава, Торуня, Зеленой Гори, Варшави, Кракова, в єдиним в Польщі Музею писанки в Цехановци, а тіж за границьом - в Саксоньским музеї народного мистецтва в Дрезні (Німеччина), в Музеї писанки в Коломиї (Україна).

Крім писанок, майстриня займаєє тіж інчими видами народного мистецтва – вишивка, декоративни квіти, віночки. Од років

бере участь в різних циклічних фестивалях і презентаціях, серед них такі престижні, як: Виставки (Торги) народного мистецтва в Казімежу Дольним над Вісло, Міжнародний фестиваль фольклору гірських земель в Закопанім, Ягеллонський ярмарок в Любліні, а навет Економічний форум в Криниць! Презентує свої праці тіж за границьом: Міжнародні виставки під назвом «Мистецтво писанок» в Колонії, виставки в Дрезні (Німеччина), Осло (Норвегія), Атенах (Греція), під час Дни Крайських Ліберець (Чехія), на Міжнародним фестивалю писанок над Балатоном (Мадяри), на виставках в Нью-Йорку і ін. Єст лауреатом чисельних нагород, медже інчима: Срібний Хрест Заслуги (2004), відзнака «Заслужений для польской культури», признана през міністра культури і національной спадщини (2008), нагорода Президента Вроцлава (2010) і зазначений юж вижше медаль Gloria Artis (2018).

Попри тоти немали осягніня, для мене передовсім є прикладом все молодой, елеганткой і оптимістичной жінки, повной сил і енергії. При єй стоїску на Ватрі в Ждини недалеко сцени затримуються люде, жеби не лем оглянути праці чи дашто купити, але тіж побесідувати. Треба

тіж повісти, же Марія Келечава є активним членом Об'єднання лемків, довги роки належала до Головной управи і є амбасадором лемківского народного мистецтва в польским суспільстві. Всядил, де презентує свою творчість, презентує тіж нас і нашу культуру.

Вроцлав, Марія Келечава, нагороджена през Міністра культури медалью Gloria Artis

Жичиме майстрині дуже здоровля і сил в ширіню лемківской культури, нових творчих задумів і осягнінь!

III-ій родинний пікнік

ТЕКСТ АДАМ ВСВ'ЮРКА

Третій раз в Лігницькій школі проходив родинний пікнік, на яким молодь разом з родичами та вчителями спільно провели вересневу суботу.

29 вересня на шкільний стадіон пришло понад 200 люди, на яких чекали дуже цікаві атракції. Тогорічний пікнік проходив під закликом здорового екологічного їджиня. Тому вшитко било свіже і здорове. Можна повісти, што барз гнесьне, коли посмотриме, што є модне на наших столах. На грілю били грулі, але і кукуріця, ябка, цукіня...

Паньство Стеранки з Лісьца привезли свій мед і оповідали, який є здоровий. Били тіж екологічні тости, овочи та екологічне тісто, яке спекли родиче. Молодь - учні - могли провести свій час в конкурсах, таких як шмаряня калашом - гумаком, стріляня з луку, перетігання ліни, робліням єгипской мумії з паперя та інчи.

Можна било тіж зміряти тиск, зважити себе, дознатися о екологічних продуктах. Маленькі діти бавилися на дмуханих з'їжджальнях, малювали личка, робили юю.мидляни баньки. Била тіж атристична та едукаційна програма: учні виконували плякати та рекламу про здорове їджиня та різні загорози, які стоять перед молодима людми. Для родичів бив тіж масаж, який виконувала мама нашого учня з Запоріжжя. То вшитко одбивалося при нашій музиці.

I-класники 2018

В зелених лавочках:
Наста Гойсак и Наталя Ющак -
Школа № 6 в Горлицях;
Вакаційні: Олівія Кулик -
Школа в Санковій;
Марися Чухта - Школа в Висовій
- зо сестром Татіянком

Діти, діточки

Гнеска барз богато етнічні є в нашій школі, бо од пару років вчатся в нас учні з України. Хоц од все в нашій школі била і є етнічна українська краса, в якій жила Лемківщина, Бойківщина, Надсяня... Але то гнеска перед нами - вчителями, родичами є заданя, штоб ми знали збудувати в ній атмосферу, де кожен буде чувся собом і вносив в ей пороги красу національного багатства цілого нашого народу од Карпат по Донбас та Крим. Барз приємні било видіти родичів, яки мают коріня з Кубані. Они для України кус як ми лемки, бойки...

III Родинний пікнік прешов до історії. Била гарда осіння погода, файна атмосфера. Вшитки добрі ся бавили і вшитки чогоси ся навчили: што лем разом як громада можемо вповні вказати своє національне багатство в Лігниці, коли будеме для себе відкрити.

До стрічи на четвертим родиним пікніку в Лігниці в наступним році.

Зліва:
Арс-асфальт;
Єгипска мумія;
Крас парасолька.

За нами горяче літо, повне різних цікавих культурних подій на свіжій повітрі. Осінний час впровадив нас в простір Центру культури ім. Б. І. Антонича та інших партнерських інституцій. Вересень був дост густим в події місяцьом. Черговий вернісаж виставки XVIII Лемківський Єрусалим «Порожня хижа» — пригадам: є то виставка, якої провідном темом була 70-та річниця акції «Вісла» — мав місце 21.09.2018 р. в Галереї мистецтв «БВА» в Коросні. Виставку в Коросні мож було оглядати до 12.10.2018 р. То не кінець мандрівки Лемківського Єрусалиму, потім вкажемо го аж в 2019 р. в галереї «Замок Ксьонж», Валбжих, а пак в Галереї сучасного мистецтва в Перемишлі.

XVIII Лемківський Єрусалим

ТЕКСТИ НАТАЛІЯ ГЛАДИК

Галерея мистецтв - Лігниця

В тім самім часі була юж готова наступна, нова едіція XVIII Лемківського Єрусалима під дост неочеківаним заголовком «ПеклоНебо». Головном темом виставки и каталогу є артистична и філософська творчість нашого знаменитого художника — Юрія Новосільського, який вродився в селі Одрихова. В нашім середовищі він є впізнаваний головні яко творець барз характеристичних ікон. Заголовок «ПеклоНебо» має в задумі однести до двоїстої натури часто характеристичной для визначних артистів: їх складних особистости и характерів та часто драматичних пережить, яких досвідчали. Є то тіж проба досліджия простору медже сакрум а профанум и нап'ятя, яке є медже нима. На виставці представлено три оригінальні образи

Ю. Новосільського, випожичені з засобів Міської галереї мистецтва в Лодзі и Фондації св. Володимира Хрестителя Київської Руси в Кракові. Праці другого знаменитого художника, запрошеного до нашого проекту — Анджея Шевчика - удоступнила нам галерея «Стармах». На виставці, яку мож було оглядати від 27 вересня до 21 жовтня 2018 р. в Галереї мистецтв в Лігниці, вказано 42 праці авторства 10 артистів. Наступне отвертя той виставки буде юж в жовтні в Центрі культури ім. Б. І. Антонича, запрашаємо!

а што чути на Антоничівці

По літній перерві переносимеся зас до Антоничівки. Перше зо спіткань в осіннім сезоні одбилося 29.09.2018 р. «Сонце в силзах вигнаних» — то авторске спітканя з Олександром Маслейом, яке модерував Богдан Гук. То юж друге спітканя О. Маслея з читачом по тім, як вказалася перша його книжка «Моя Лемківщина». Книжка Олександра Маслея - то оповіст про родинну історію, спогади співбесідників автора про акцію «Вісла» чи його подорож до Югославії в 90-х роках. Головном базом для написаня той книжки була людска пам'ят и факт, же автор знає бесідувати и слухати своїх героїв, які маю до нього довір'я и хочут оповідати йому свою тяжку, часом інтимну історію.

Четверта едіція літературного Фестивалю ім. Зигмунта Хаупта завитала и до нашого Центру. 30.09.2018 р. одбилося авторске спітканя з Андрійом Любком, яке провів Зємовіт Щерек. Панове бесідували о остатній книжці «Українсько — Українська границя». В своїй оповісті Любка пенетрує приграничний простір міста Ужгороду, в яким мешкат на штоден. Призератся реальним героям той зони, які на штоден займаються контрабандом, нелегальним способом перекрачання границі Європейского Союзу чи «культурній» специфіці, яка витворилася через нелегальний заробіток, и людску ментальніст, витворену державними границями. Крім того, гості спітканя, як и слухаче, однесли до дост актуальной справи політичного русинізму, який можна достережи не лем в Україні, а конкретно - власні на Закарпаті,

Зліва: Олександр Маслей и Богдан Гук

Щиро запрашаємо,

приходте, двери Антоничівки
суть широко отворени для вас!

Зліва: Андрій Любка и Зємовіт Щерек

але тіж на Словаччині, на Мадярох, в Сербії чи в нас на Лемківщині. При нагоді вартат згадати, же Об'єднання лемків є партнером Фестивалю ім. Зигмунта Хаупта од самого початку, маме надію, же по тім першій прибіним спітканю в нас в майбутнім буде їх веце.

Про наступні події на Антоничівці
та фото-реляції з минулих:
www.lemkounion.pl

Чи Зимна Вода го Львові?

Тепле слово голови СФУЛО Ярослави Галик

25 і 26 серпня 2018 рока в селі Зимна Вода (барз близко Львова) відбулася Лемківська ватра, а точніше бесідуєчи – IV Львівський обласний фестиваль «Гомін Лемківщини». І мі подарилося святкувати разом з ватряними і досвідчити кус іншого фестивалю лемківської культури од тих, до яких звикли-зме в Польщі. Та ідучи од початку – до Зимної Води приїхали-зме з «Лемківським перстеником», який два дни мав виступувати на Ватрі. До того для шитких членів ансамблю і опікунів – 24 серпня була нагода перейтися по Львові і взяти участь в святкуваннях Дня Незалежности України. А юж од самого рана 25 серпня рихтували-зме ся до Ватри. Ціла подія мала місце на місцевім стадіоні, за вступ не треба било нич платити. Організаторе зрихтували для ватрян дуже цікавого – мали-зме змогу поприбувати лемківски страви, купити стародавни облечиня ци найти своє рідне село на великій мапі Лемківщини. Ватра зачалася яко суццо – запаліньом огня, в якім брали участь медже інчима голова Світової федерації українських-лемківських об'єднань – Ярослава Галик ци місцевий голова сільської ради Володимир Гутник. Численно зобрани священники очолили спільну молитву ватрян, а медже нима найголовнішим били о. Анатолій Дуда, які сут знани лемкам не лем в Україні – зо своїх проповідей, голошених по-нашому, і з підкріплення патріотичного духа серед нашої громади. Бив-єм прошений за конферансьєра, та не місце і час оповідати о тій потрібній на кожній Ватрі роботі. Повім лем, же досвід назбераний без довги роки в Ждини, тепер приносить свої щедри плоди, коли то можу помочи, а навіт підказати, як покращити тот іщи молоденький фестиваль в Зимній Воді. Та крім самої роботи на благо Ватри, іщи цікавішим є того, што подарилося мі заобсервувати з висоти ватряної сцени. А видів-єм дуже такого, што не годен стрінати так часто в Польщі. Найбар-

же тішило ня того, же Ватра в Зимній Воді – то така, рюк би, велика гостина. Люде приходят цілима родинами, сусід зо сусідком, кум з кумом, приносят собі тілко меринді, би хватило до вечера і разом сідают до великого співаня і дискутуваня. Та попри то ціла публіка знала (і хотіла!) ділити свою увагу медже сусідський круг і події на ватряній сцені. Про ня то нештоденне та водночас яке приємне! На жаль, на наших Ватрах в Польщі рідко коли годен видіти такого духа родинної стрічи, як в Зимній Воді, та може зато, же Зимна Вода – то ватра іщи молоденька? Заваруй Боже, би-м величав єдни Ватри над други, я думам, же кожна є корисна і має своє покликаня.

А крім того? Зимна Вода має таки сами функції, як інчи лемківски фестивалі. Гуртує люди, навчає рідного, приносить гордіст зо своїх корени і вказує якнайширше спектрм нашої культури. В 2018 роци того спектрм зазнало вагомого розвитку, бо перший раз на Ватру коло Львова приїхали ансамблі з інчих держав – з Лемківщини в Польщі і Войводіни в Сербії. Згідно слів пані Марти Бенькевич-Бойко, режисерки фестивалю, то бив лем перший акорд, а юж на п'ятій, шестій, семій Ватрі в Зимній Воді буде чути не лем акорди, а пребогату музику, коли то прибуде під Львів веце і веце гости з України і з-за границі.

А ци так буде за рік? Виберайтеся до Зимної Води і дізнайтеся сами.

Гладишівски козаки в центрі святочного Львова

ТЕКСТ
ГРИГОРІЙ СУХАНИЧ

Науковці про правові та інші аспекти депортацій українців Закерзоння в 1944-1951 рр.

7 вересня у Львові в Українському католицькому університеті відбулася Міжнародна науково-практична конференція на тему: «Суспільно-історична та політико-правова оцінка тотального виселення українців з етнічних земель Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944-1951 рр.». Ініціатор і головний організатор конференції - Світова Федерація Українських Лемківських Об'єднань. До програми конференції було внесено 30 доповідей, які увійшли до наукового збірника, виданого ще до початку конференції. Доповідачі - науковці, дослідники, громадські діячі з України, Польщі, Словаччини, Канади. Серед них провідні історики зі світовим іменем, зокрема академік, проф. Володимир Сергійчук (Київ), академік, проф. Микола Мушинка (Пряшів), проф. Богдан Прах (Львів), проф. Богдан Гальчак (Зелена Гора), доктор історичних наук Мирослав Сополіга (Свидник), проф. Ярослав Сирник (Вроцлав) та ін.

Мета конференції: сформувати суспільно-історичні, політичні та правові висновки щодо тотального примусового виселення українців зі споконвічних теренів, які повинні послужити основою для встановлення історичної правди та засудження на державному рівні усіх етапів депортації як злочину проти українців і злочину проти людяності з відновленням прав потерпілих як жертв політичних репресій тоталітарних режимів, бо донині злочин не засуджено ані на українському, ані на міжнародному рівнях. Саме на це були скеровані ухвалені під час роботи конференції Резолюція та Звернення до влади України (тексти обох документів доступні на <http://sfulo.com>) Внаслідок депортацій 1944-51 рр. потерпіло близько 750 тисяч українців-автохтонів, серед яких до 250 тисяч лемків.

Конференцію привітали вітальними листами:

Блаженніший Святослав, глава УГКЦ; Євген Чолій, президент СКУ; Тарас Багрій, президент Конгресу українців Канади; Андрій Сподарек, голова Об'єднання лемків Канади; Марк Гованський, президент Організації оборони Лемківщини в США; Андрій Хомик, голова Фондації дослідження Лемківщини в США та ін. Урочисту академію відкрила голова СФУЛО Ярослава Галик.

Роботу конференції благословили отець-доктор Богдан Прах, отець-доктор Роман Шафран, о. Тарас Грем. Під час молитви **присутні пом'янули всіх українців – вихідців з Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини, які стали жертвами депортацій 1944-1951 років і вже відійшли у вічність.** Учасники «Молодої Лемківщини» поклали квіти до пам'ятного знака жертвам депортації. Після завершення урочистої академії розпочалося пленарне засідання конференції. Вступне слово до конференції виголосив о.-доктор Богдан Прах, ректор УКУ, а спогадами поділився насильно виселений із Закерзоння п. Андрій Тавпаш, старійшина лемків Львова. З вітальним словом звернувся до присутніх член Президії Об'єднання лемків Штефан Гладик, який представляв ОЛ на конференції.

Суспільно-історична та політико-правова оцінка тотального виселення українців з етнічних земель Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Підляшшя, Любачівщини, західної Бойківщини у 1944-1951 рр.

Матеріали науково-практичної конференції, Львів 2018.

Електронна версія доступна на <http://sfulo.com>

В порогах нашого ЛІЦЕЮ в Лігниці

(частина 14)

В цій частині хочу лігницькій ліцей показати з іншого боку, тому що мова про мій клас 1991-1995 рр., вихователем якого була в першому класі пані Ірина Лавер, а потім пані Анна Стеблін-Камінська. Спочатку хочу висловити подяку всім учителям, а передовсім тим, які вже відійшли: пану директору Богдану Гнатюку, пану Іванові Співаку, пану Ярославу Гайдукевичу. Кожен з них віддавав для школи все, що мав у серці. Ми - випусники 1995 р. ніколи про це не забудемо. Протягом 2 років ми вчилися в старому будинку при 1 ліцеї на пл. Кляшторним, колись Завадського, а потім 2 роки в новому на вул. Панцерній, тепер Т. Шевченка. Так що ми відчули на собі два боки життя школи. Думаю, що ми не до кінця доцінюємо пана директора Богдана Гнатюка, який зумів чудово перенести життя школи до нового будинку.

Мій клас не був особливо чемний. З одного боку ми були для себе як *батьре*, хоч в очах проф. Співака завжди трутні. Тобто робили все, що можна було зробити, щоб нам було добре жити в школі, а з другого боку ми мали свідомість, що наші батьки вислали нас в цю школу, щоб ми зберегли своє рідне та навчились літературної мови. Ніколи не забуду, як на перших уроках української мови проф. Співак завжди нам говорив, що ми - *лемки* - скоріше будемо писати без помилок письмові роботи, бо ми нащоден гадаме, бесідуєме, гвариме ... по-своmu, а не цвенькаємо, як деякі на півночі і сході Польщі. І тоді ми – *лемки* - а було в моєму класі нас найбільше, а навіть найвще - були горді. Тому і сьогодні, коли зустрічаємось як клас на Ватрі в Ждині, є нас завжди мін. 10 осіб і це не тільки *лемки*. Ватру всі з мого класу вважають найкращим місцем, де можна зустрітись в Польщі. Вірю, що так думає не тільки мій колишній клас, але також і ви, читачі «Ватри».

Випусники 1995 - мій клас, вихователь Анна Стеблін-Камінська:

Божик Ольга, Бур'ян Рената, Довгань-Доманська Ксеня, Дуркевич Мажена, Фецюх Богдан, Гоцко Катерина, Грицина Орест, Губ'як Йоанна, Гудко Андрій, Юрчишин Анна, Качмар Марта, Ліщинський Андрій, Лукачик Єва, Маркович Ніна, Маслей Лідія, Матійчак Дарій, Млинарчик Анна, Мирна Мирослав, Омелян Галина, Пилипович Наталія, Підлипчак Каміль, Пронько Андрій, Присташ Петро, Притула Мирослав, Щипчик Ірина, Вархолик Данило, Вергун Ігор, Вев'юрка Адам, Водонос Адріян, Зінський Мирослав.

1996 рік, вихователі Марія Вонсік, Богдан Гнатюк:

Барновська Зузанна, Батрух Олександра, Божик Анна, Хомин Марта, Дичко Лідія, Філяк Йоанна, Гнилиця Данута, Гайдук Івона, Гарасимович Кінга, Губ'як Андрій, Ільків Мирослав, Кочанський Себастьян, Ключник Юлія, Крик Петро, Купчик Анна, Кузьмяк Богдан, Логін Йоанна, Мадзелян Павло, Машлюх Ярослав, Мирна Йоанна, Нога Марія, Підлипчак Ярослав, Сулім Дарій, Шляхтич Роман, Співак Любомир, Телеп Мирослава, Тиханич Анна, Ванатко Дарія, Житка Тома.

1997 рік, вихователь Іван Співак:

Хома Катерина, Ціхонь Петро, Диновська Анна, Дзюрбель Магдалена, Фешак Дарія, Гайдук Єлисавета, Грицюляк Адам, Голізна Ігор, Грицина Павло, Ямрози Сабіна, Камінська Емілія, Кузьмяк Марта, Мазурчик Катерина, Перун Олександр, Ревак Петро, Співак Богуслав, Стах Орест, Шевчик Андрій, Шипош Катерина, Терепенко Олександра, Урсуленко Анна, Вархолик Лука, Заброцька Єлисавета. (далі буде)

3 і 4 серпня в Михалові проходила 38 Лемківська ватра на чужині. Я бив там на запрошення від організаторів для Об'єднання лемків.

Ватра почалася в п'ятницю о годині 19 зложинням квітів під пам'ятним знаком. Погода була подібна як в Ждині, так якби вказувала, що вшитки ватри мають в собі тот сам оген, котрий лучит лемків, а ніколи не ділит.

Я в імені ОЛ як заступник голови поклав квіти разом з паном Андрійом Копчом - головою Товаришиня лемків.

Дякую, што зме разом могли покласти тоти квіти. То мудрий сигнал, што нам вшитким залежит, штоб разом зберігати пам'ят о лемках та творити все, што може затримати асиміляцію. Важне тіж, штоб ми разом назовни вказували, кільки нас лучит, а не ділит, штоб з нас не сміялися чужи люде. Лем разом.

Весільні знімки з заходу і не лем

ТЕКСТ АДАМ ВЕВ'ЮРКА

36 Лемківська ватра в Ждини в тим році мала весільний характер. Весільна тема гостила през 3 дни і не лем. Кус часу минуло юж од Ватри в Ждини, але думам, што тота тема ся не закінчила. Весіля все били і будут важним святом в світі лемків. Хочу вказати на знімках, як тоти весіля ся змінiali на Заході по 1947

році до гнеска. На перших молодята хотіли шанувати своє коріння і практичні в 100% били в рідним одязі з Лемківщини. З часом то ся зміняло. Люде почали інакше ся зберати. Молодухи інакше били зачесани. Інакша била мода. Народне облечиня — блузки, кошелі, кабати, запаски... почали люде сами робити або привозити з України. Вшитко то є видно на фотографіях. (далі буде)

Весіля 1950 р., колонія Ярошівка. Молодята: Яніна Єдинак з Новівси і Осиф Найка з Щавника. На фото депортовани, яки жили на колонії Ярошівка і колонії Заменіце в векшости з Новівси і Щавника.

Весільне фото з кінця 50-років з першого шлюбу, який давав о. С. Дзюбина в Хойнові. Молодята: Марія Гриценяк (ей мама з дому Гойдич) і Петро Гойняк, син Теклі Вев'юрки.

Оцет в руках газдыні

ТЕКСТ чуГаня

Осін в тим році є барз для нас щыра – не думам, жебы дахто нарикав на брак чогоси в загорідці чи в саді. Часто чую, юж чисто не мам помыслу на перетворіня ово-чів, а я товды раджу: зроб оцет.

То просте і барз корисне. Вартат зрихтувати си го самому, бо знаме, же не має в собі штучных консервантів, котры нияк нам непотрібны. Колиси кожда газдыня робила, а гнескы юж ся кус призабыло о тим традиційним медыкаменті.

Як зробити оцет?

На початок пририхтувати треба літру літньої перевареной воды з 3-4 ложками цукрю. До шкляного слоїка даєме покроєны на чвертки ябка ци навет лем сами скірки, заливаме том водом, прикрываєме сцірком і в'яжеме ей гумком, жебы мушкы ся нам не достали до середини. Одставляєме в тепле місце і штоденні мішаме аж наш всад не опаде долину і не зачне ся тзв. спокійна ферментація. По 4-6 тыжнях переважні наш оцет є готовий. Важне, жебы на початку того часто мішати, боп може нам записніти. По тим часі як ствердиме, же є юж міцний, то значит выстарчаючо квасний, цідиме і зливаєме до фляшок, котры легко закручаєме. Часом може іщы працювати і можут нам выстрилити, прото можна іщы штоякисий час одкрутити і зас закрутити.

До чого такий оцет використати?

Я на зиму все роблю тзв. оксимель або фаєр цидер, то мій перший ратунок як міцно змерзну ци просто мі студено і потрибую ся розогрити. Базовий перепис:

шкляний слоїк

оцет ябковий (кед не мате іщы свого, мож купити непастеризований оцет ябковий біо, до того НЕ вживаєме віцту спіритусового)

1 част цибулі

1 част честку

1 част хрину

½ части імбіру

кус попрю каєн

куркума

1-3 папрички чілі

Додатково можна додати – тим'янок, розмарин, орегано, ліскы цинамону, гоздіки, свербогузкы, листочки анґінкы, сушены овочи габзины - шытко што є противірусове і розгріваюче.

Як пририхтувати?

Шытко барз дрібно кроїме або треме на терці, даєме до слоїка, пак заливаме нашым віцтом і одставляєме на 2-4 тыжни. Кожного дня пару раз мішаме. Як юж буде готовий, цідиме і даєме до нашого фаєра меду до смаку. Я не даю, што правда, але в тим році си досолоджу.

Як стосувати?

Лыжочку до горячого горнятка. Можна тиж додати до салаток ци маринуваного м'яса.

Оксимель то не лем наш внутрішній грійник. Така композиция помагат нашій іммунологічній системі и запобігат перестудом тай допомагат в хвороті. Добри тиж діє при затоках як і поправлят травліня масних страв.

На здоровля!

Діана Гованська-Рейлі, Розкидані долі. Насильницьке переселення українців Польщі після Другої світової війни, Івано-Франківськ 2016.

Нещодавно з'явився український переклад англомовної книжки Діани Гованської-Рейлі, виданої у США. Авторка, спираючись на дані усних опитувань та архівних досліджень, розповідає про насильні переселення української меншини Польщі у повоєнний час. Діана Гованська-Рейлі показує широке історичне тло, подає об'єктивну оцінку історичних процесів та водночас захопливо розповідає про конкретну родину: брата та двох сестер, які опиняються у трьох різних державах. Розповідь тим більше цікава, що йдеться про родину Петра Пиртея, автора «Словника лемківських говірок» та лемківської граматики. Переклад з англійської здійснила онука Петра Пиртея Віра Великорода. (вг)

Монографія

сина про батька

(скорочено)

Герой книжки Майчик Іван (1927-2007) - український композитор, диригент, педагог та етномузиколог лемківського походження. Його син Остап (1967) автор книжки, піаніст та педагог, Заслужений діяч мистецтв України, проректор Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка. Монографія сина про батька відкривається передмовою народного артиста України, академіка Ігоря Пилатюка. У першому її розділі подано біографію Івана Майчика, рід якого походить із старовинного лемківського села Одрехова Сяноцького повіту у нинішній Польщі. Там майбутній композитор закінчив сім класів початкової школи; в часі війни був на примусових роботах у Австрії, а у 1946 році разом з батьками та односільцями депортований у Тернопільську область УРСР у дуже несприятливі умови. Вже через два роки він отримав посаду акордеоніста в районному будинку культури містечка Залізці та вчителя фізкультури у тамтешній школі. У 1950 році він поступив на заочний відділ музичної школи у Тернополі, п'ятирічний курс якої успішно закінчив за два роки і був прийнятий на диригент-

Остап Майчик, Моєї пісні - моєї зброї - ні перед ким я не складу.

Монографія присвячена „пам'яті композитора, диригента, етномузиколога прекрасної людини і Тата”. До 90-ліття з дня народження Івана Майчика. Львів, 2018, 308 с. + 2 компакт-диски.

сько-хоровий відділ Державного музичного училища у Львові, яке з відзнакою закінчив 1956 р. і поступив на диригентсько-хоровий факультет Львівської державної консерваторії ім. М. Лисенка. І цей закінчив з відзнакою 1961 р. Вже під час навчання І. Майчик керував кількома самодіяльними хорами, а від п'ятого курсу став редактором і звукорежисером музичної редакції Львівського обласного комітету з радіомовлення і телебачення, де згодом став диригентом „Студіо-Хору”. У 1963 р. він одружився з львів'янкою Марією Іскало, через рік в них народився син Тарас, а через три - Остап.

Вершиною диригентської кар'єри Івана Майчика була посада художнього керівника та головного диригента хору „Трембіта”. У репертуарі „Трембіти” було 18 творів українських композиторів та десятки українських народних пісень, здебільшого в обробках І. Майчика. Саме це та категорична відмова від співпраці з органами КДБ було причиною його звільнення з керівництва „Трембіти” та звільнення з роботи. Після кількарічного безробіття йому все ж таки вдалося поступити на роботу музичного редактора Львівського обласного радіокомітету. У 1966-70-х роках він займав посаду секретаря Львівського обласного відділення Музично-хорового товариства. Певним проявом реабілітації був творчий вечір композитора Івана Майчика у Великому залі музичного училища 17 квітня 1983 р., в якому прозвучали його композиції та обробки народних пісень у виконанні народних та заслужених артистів України. Після цього концерту лемківські народні пісні в його обробках потрапляли в репертуар багатьох професійних та самодіяльних хорів. У 1988 р. радянські органи дозволили І. Майчику відвідати сестру Стефанію в США. Ця подорож дозволила йому взяти участь в урочистостях, пов'язаних з 1000-літтям Хрещення України-Русі та нав'язати особисті контакти з визначними представниками української діаспори: співачкою Барбарою Британ, архиєписком Степаном Суликом, патріархом Мстиславом Скрипником, соратником Петлюри Миколою Лебедем, художником Михайлом Черешньовським та багатьма іншими. Його талант повною мірою проявився вже після проголошення самостійної України, коли його композиції остаточно увійшли в репертуар багатьох хорів та окремих солістів; його публікації виходили

майже щороку, а позитивні оцінки його творчості появлялися не лише в Україні, але й за її межами. Автор, між іншим, зауважує: „У світовій пресі першим про Івана Майчика як композитора почав писати академік Микола Мушинка із Словаччини, котрому близькі рідні пісні Лемківщини. Його рецензії на твори композитора публікувалися у Словаччині, Польщі, Канаді, Америці та Україні". 24 жовтня 2007 р. перестало битися серце талановитого диригента і композитора Івана Майчика. У другому розділі автор піддав ґрунтовному аналізу й оцінці творчий доробок Івана Майчика: хорові обробки, призначені для професійних та самодіяльних хорів та цілу низьку лемківських народних пісень, пісні на слова українських поетів: Т. Шевченка, І. Франка, О. Олеса та, зокрема, свого земляка Богдана-Ігоря Антонича, на тексти якого Іван Майчик створив 25 хорів, 10 романсів та 10 вокальних ансамблів. Окрему увагу присвячено фольклорним обробкам для голосу в супроводі фортепіано („Думи мої милі", „Ей, з гори на долину", „Добрі тому в Гамериці") та оригінальній камерно-вокальній музиці („Барвінкова щирість", „Твій усміх має спокій", „Маленькій Мар'яні" та десятки інших).

Третій розділ озаглавлено „Спогади, інтерв'ю, рецензії, листи". Він розпочинається з інтерв'ю автора цих рядків „Син Бескидів, закоханий у музику з 2002 року", далі ідуть спогади та відгуки його колег, друзів та колишніх учнів. Надзвичайно цікавими є листи до І. Майчика від колишнього члена славної Республіканської капели О. Кошиця.

Додатком до монографії є два компакт-диски з концертними записами творів Івана Майчика. На одному є 29 лемківських пісень у виконанні одинадцятьох професіональних співаків та співачок України (деякі під супроводом „Капели бандуристів" та Національного оркестру народних інструментів України). На другому компакт-диску є 18 його хорових творів у виконанні провідних хорів Західної України.

Монографія Остапа Майчика свідчить про неймовірну працюватість композитора та диригента Івана Майчика, який у нелегких умовах зумів підняти українське хорове мистецтво, перш за все народну пісню рідної Лемківщини, на високий рівень. Вона є достойним пам'ятником синів батькові.

ТЕКСТ ЯЦКО СТАВИСКИЙ

Недавно криницька парафія відсвяткувала 90-ліття своєї парафіянки пані Теодозії.

Пані Теодозія Вахна, з дому Жук народилася 2 жовтня 1928 р. в селі Берест Новосанчівського повіту. Її батьки - Стефан і Теодора з дому Маслей з Угрина. Дітей в родині було шестеро: чотири дівчини і два хлопці. Теодозія

навчалась у школі в Бересті, а після закінчення чотирікласної школи два роки навчалась в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1947 р. депортована в рамках акції «Вісла». У 1950 р. вийшла заміж за Семена Вахну. У них було п'ятеро дітей: чотири сини і одна дочка. Жили у Волові, дочекались 10 внуків і 10 правнуків. До Криниці повернулись перед 2000 роком. Муж пані Теодозії невдовзі помер у лікарні. З нагоди ювілею Об'єднання лемків відзначило пані Дозю почесною грамотою.

Криничане та ОЛ складають найщиріші побажання здоров'я, радості, щастя, всього найкращого! І нехай Бог благословить на многії і благії літа.

Зліва: ювілярка Теодозія Вахна, Яцко Ставиский, Єва Святківська

Максим

В нашій лемківській традиції і не лем сут імена, яки по 1947 р. зникнули, можна повісти, што одишли до історії, а гнеска зас повертают.

І то є краса тих імен, але думам што не лем імен, бо коли штоси добре повертат з нашої історії, то лем свідчит, што нич не є в силі нас знишити. Ми, як Фенікс, все наново з попелу ся будиме до життя. В 1947 р. тим попелом была акція «Вісла», гнеска є ним асиміляція і таке знижия нашої історії, што ми лем віками кози-уці пасли та собі на скраю Європи і світа жили. А так, дякувати Богу, не било.

Ім'я Максим походить з латини: для хлопців *Maximus*, а для дівчат *Maxima*. Є

то прикметник *magnus* 'великий' в ступні найвижшим, тзн. *maximus* 'найбільший'. В Римській Імперії відоме било в родах Фабіусів і Валеріусів. Ім'я барз відоме на сході. А на Лемковині ім'я то відоме од святого Максима Преподобного — Ісповідника. Святий Максим Преподобний народився в Царгороді в 580 р. в багатій родині. Добрі ся вчив та барз скоро почав політичну кар'єру. Коли мав 30 років, остав першим секретарьом цісаря Геракліуса. Але не довго бив урядником. Шмарив тото вигідне житя та став монахом в Хрисополісі 613-614 рр., а пізніше

в Цизику. Коли перси почали наступати в 626 р., поплинув на Крету, а далі през Кипр до Африки в 628-630 рр. В тим часі бив юж відомий за свої церковні писма, в яких боровся з герезіями. Барз активні діяв на синодах в Африці. Брав участ тіж в І Вселенським лятєранським синоді 649 р., котрий скликав папа Мартин. Там разом з папом бив арештований на розказ цісаря Констанса II в 653 році. Іх перевезено як в'язнів до Константинополя — Царгорода. Засуджений за зраду з іншими монахами, бив вигнаний до Бізії в Трації. Там далі голосив слово Боже, за што одрубано

йому праву руку і язык та перенесено до землі Лазів, де гнеска є Батумі. Там монах Максим в в'язниці — твердині Схемаріс гмер 13 серпня 662 р. Хоц деяки сліди вказуют як місце смерти Херсонес на Кримі.

Як святого оголосили Максима Церква Східна і Західна — Католицка і Православна. Церкви Його величают 13 серпня і 21 січня. На іконах він зображений як грізний старец з довгом сивом бородом до пояса. Правом руком благословит або тримат в ній хрест, а в лівій має писмо, на якому є «Cześć oddaję, śpiewam i wielbię Ojca i Syna, i Świętego Ducha».

Преподобний Максим Грек - небесний покровитель вчених, богословів, перекладачів, учнів, місіонерів, катехитів і апологетів.

Святий Максим залишив барз дуже листів та писм, в яких в любові до Бога боронив християнство перед герезіями. Зато називают Його часто дохторьом любові та уважают найвекшим вченим в християнстві VII віку.

В історії Церков є і інши святи, яки мали ім'я Максим, деяки з них сут вважаєні спільними святыми, а деяки ні. Медже ними є святий Максим владика Падви, святий Максим Шалений, святий Максим з Сербії, святий Максим владика Александрії, святий Максим владика Нолі, святий Максим владика Єрусалима, святий Максим владика Могунції, святий Максим владика Турину, святий Максим з Рєз чи святий Максим Горлицкий.

Ім'я то било і є гнеска

барз важливе для християнства західного і східного. А для лемківського світа николи не било оно чуже і дякувати, што гнеска зас починає жити, а прикладом може бити Максим Пецушок, учень 3 класу нашого ліцею в Лігниці.

Не забивайме тіж, што святий Максим Преподобний бив і є дохторьом любові, а той любові в нашом житю николи не є дост. Тому коли глядаме любові або їй прібуєме лікувати, пам'ятаймо, што є такий святий Максим, котрий нам все допоможе.

липень

07.07. Замєніце. Проходив IX Лемківський кермеш, вписаний в програму 21 едиції Міжнародного фольклорного фестивалю «Сьвіт під Кичером».

07-08.07. Елленвіл. США. Організація Оборони Лемківщини організувала XVIII Лемківську ватру. З концертом виступила м.ін. народна співачка Юлія Дошна з Лосі.

10-12.07. Горлиці-Санкова-Криниця. В Горах проходила 21 едиція Міжнародного фольклорного фестивалю «Сьвіт під Кичером».

20.07. Ждиня. В першим дни Лемківської ватри засідала Президія Світової федерації українських лемківських об'єднань.

20-22.07. Ждиня. ОЛ організувало Свято лемківської культури 36 «Лемківську ватру» під патронатом Речника громадянських прав. Провідним мотивом Свята било весіля, акцентуване в рекламних фільмах Ватри, єй сценічній програмі, на виставках, під час супровідних акцій. Ватрі старостував проф. Андрій Ксеніч. Відзнаку Об'єднання лемків «Вірний предкам» надано Штефанови Дзямбі.

23.07. Білянка. Гуртки ОЛ в Білянці и Олаві організували 3'їзд білянчан. Богослужиня очолив владика Вроцлавско-Гданський кир Володимир.

27-28.07. Луги. Товариство «Лемко-Тауер» організувало 28 Лемківську ватру.

серпень

03-05.08. Михалів. Товариство «Стоваришиня лемків» організувало 38 Лемківську ватру на чужині. ОЛ представляв з-к голови Адам Вев'юрка, котрий разом з головою СЛ Андриєм Копчом поклав квітя при пам'ятнику депортуванім в акції «Вісла».

03-05.08. Монастириска. Всеукраїнське товариство «Лемківщина» організувало 19 Свято лемківської культури «Дзвони Лемківщини» - найбільший лемківський культурний захід во світі. ОЛ представляли: з-к голови ОЛ В. Шлянта и член Президії ОЛ Ш.Гладик.

04-06.08. Дюргам, оселя «Лемківщина». Об'єднання лемків Канади організувало 33 Лемківську ватру.

12.08. Мокре. Гурток Об'єднання українців в с. Мокре організував 27 «Свято культури над Ославою».

18.08. Краппна. Учасникам IV Магурского ультрамаратону тематику Лемківщини висвітляли члени ГУ ОЛ В. Шлянта и С. Гладик.

24.08. Краків. На Головному Ринку відсвятковано 27 річницю відновлення Незалежності Української Держави. Присутни би́ли гене-

ТЕКСТ МІЛЬКО ГОЙСАК

Інфо за лем-часом

з циклю Лемківська хроніка

ральний консул України в Кракові Олег Мандюк, Воевода Малополюській Пйотр Цьвік, перший заступник Президента Кракова Тадеуш Тшмель. Об'єднання лемків репрезентували члени ГУ Григорій Троханівський і Лука Гіба.

25-26.08. Зимна Вода. Львівська обласна організація Всеукраїнського товариства «Лемківщина» організувала IV Лемківську ватру під назвом Львівський обласний фестиваль «Гомін Лемківщини». ОЛ представляли члени ГУ ОЛ Еміль Гойсак и Григорій Суханич. В програмі Свята виступив фольклорний колектив «Лемківський перстеник» з Гладішова.

вересень

71 років чекали пам'ятники священичої родини Менціньських при церкві в Маластові на газдівську увагу з боку теперішніх власників церкви – римо-католиків. Ремонт статуй значні спізнений, інскрипції частинно не даються

Пам'ятники священичої родини Менціньських при церкві в Маластові проходять спізнений ремонт

юж одтворити. Подібні в церкві: довгий час перетікала повала, лем кєд зачалася валити – стартував ремонт. Зображени на стінах, непідписани свв. Ольга і Володимир – святи Київської Русі не легко мають в тій церкві. Лем два-три рази до рока звучит ту рідна мольба.

04-06.09. Криниця. Проходив 28 Економічний форум. Україну представляв перший віце-прем'єр-міністр Степан Кубів, який взяв участь в Службі Божій, а на приходстві отворив фотографічну виставку про Україну.

07.09. Львів. Світова федерація українських лемківських об'єднань в Українським католицьким університеті організувала наукову конференцію: «Суспільно-історична та політико-правова оцінка тотального виселення українців з етнічних земель Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944-1951 рр.». ОЛ представляв член Президії С.Гладик.

Лігниця. Автомобіль з-ка голови ОЛ А.Вев'юрки, підпалене зловмисниками 8.09.2018 рока під будинком IV ліцею

08.09. Лігниця. Незнани зловмисники на стоянці під IV Лігницьким загальноосвітнім ліцеєм ім. Б.І. Антонича при ул. Т. Шевченка підпалили автомобіль з-ка голови ОЛ Адама Вев'юрки. Поліція закрила слідство, бо очевидно «brak jest podstaw do postawienia tezy, iż działali oni z pobudek narodowościowych».

08-09.09. Горлиці. Головна управа ОЛ підсумувала організацію 36. Лемківської ватри, котра запам'ятатся як весільна, згідно їй весільної програми. Тима днями члени ОЛ кінчили тіж роботу над випрацюваньом стратегії розвитку організації на наступни роки.

15.09. Явожно. Під час поминальних заходів вшанування жертв Центрального табору праці «Явожно» ОЛ представляли В. Шлянта и Ш.Гладик, які поклали вінок під місцевим пам'ятником.

21.09. Коросно. В Галереї мистецтв Коросно мав місце вернісаж виставки XVII Лемківського Єрусалима «Порожня хижа». ОЛ представляла секретар товариства Наталія Гладик - кустош виставки, и колишній голова ОЛ Ш. Гладик.

21.09. Лося. Під час Кермешу в празник Різдва Пресвятої Богородиці народни танці презентував фольклорний ансамбль «Лемківський перстеник».

29.09. Горлиці. Центр культури ім. Б. І. Антонича в рамках «Спіткань з Лемківщином» органі-

зував спітканя з Олександром Маслейом, автором книжки «Stońce we łzach wugnanuch», зустріч модерував Богдан Гук.

29.09. Лігниця. IV Лігницький загальноосвітній ліцей ім. Б.І. Антонича організував III Родинний пікнік для діти і молоді, які могли провести свій час в конкурсах, таких як шмаряня калошом - гумаком, стріляня з луку, перетіганя ліни, робліням єгипської мумії з паперя та інших.

30.09. Горлиці. Об'єднання лемків партнерувало 4-му Фестивальови ім. Зигмунта Гаупта, організованому Горлицьком міском бібліотеком ім. С. Габриеля. Центр культури ім. Б. І. Антонича гостив учасників авторського спітканя з письменником Андрієм Любком, зустріч модерував Зємовіт Щерек.

ЖОВТЕНЬ

06-07.10. Зиндранова. Музей лемківської культури святкував 50-ліття свого заснування 17 серпня 1968 рока. Від ОЛ участ брали Штефан Клапик і Василь Шлянта.

50 років тому в Фолюши помер Епіфаній Дровняк – маляр-примітивіст, ширше знаний як Никифор. Сам себе підписував: Матейко або Нетифор. Стараньом Об'єднання лемків по довгих роках боротьби за правду Мушинський районний суд в 2003 році встановив правдиве назвиско художника, який нар. 21 травня 1895 рока – пом. 10 жовтня 1968 рока. Останки Епіфана Дровняка спочивають на Старім цмонтери в Криниця.

10.10. Криниця. В 50-ту річницю смерти Епіфанія Дровняка з ініціативи Округного музею в Новім Санчи в церкви, в який молився митец, отец парох Іван Піпка одправив Службу Божу і панахиду. В богослужинях брав участ мер Криниці Даріуш Ресько, а з боку ОЛ: з-к голови ОЛ Василь Шлянта, Яцко Ставиский и Андрий Клімаш, які тіж поклали квіти на могилі митця. Ден скорше в бальовім залі Старого дому здройового мав місце концерт, присвячений Дровняку.

11.10. Лігниця. Галерея мистецтв виставила праці XVIII «Лемківського Єрусалима» під заголовком «ПеклоНебо». ОЛ представляла секретар ОЛ Н. Гладик - координатор вистави - и з-к голови ОЛ А.Вев'юрка.

11.10. Константинополь-Стамбул. Вселенський патріарх Варфоломій I – Глава Православної церкви оголосив світу надання Українській православній церкві автокефалії по трьох віках залежности українського православія од Москви. Для того Святий Синод Вселенського Патріархату мусит ищи видати Томос – спеціальний документ-грамоту. Внаслідку того рішшя Російська православна церков зорвала євхаристични відносини з патріархом Константинополя. Польська АПЦ не визначилася по чийй є стороні.

ВАТРА

lem.www - вартат зазріти, послухати...

Центр культури ім. Б.-І. Антонича в Горлицях:
концерти, виставки, прелекції, презентації;
Бібліотека ім. Василя, Теофіля і Олександра Курилів
www.facebook.com/CKAntonycz

Свято лемківської культури "Лемківська ватра"
Ждиня, 19-21 липня 2019 р.
www.watradynia.pl; www.lemkounion.pl

Лемківська освітня фундація ім. І. Криницького
<http://lemkoeducationfound.is-great.org>

Радіо „Кермеш” Передачі: неділя 22:30
www.facebook.com/Kermesz

Радіо „Скриня” Передачі: понеділок 18:10
www.radio.rzeszow.pl/audycje

„Лемківська сторінка” www.nasze-slowo.pl

Радіо „Радіо лемко” www.radio-lemko.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 4 у Лігниць

ім. Б.І. Антонича - www.zso4legnica.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 2 у Перемишлі

ім. М. Шашкевича - www.szask.edu.pl

Світова федерація українських-лемківських
об'єднань www.sfulo.com

Подяка

Пожертви на статутну діяльність ОЛ
(в тім часопис **ВАТРА**):

«Уйко Козак», Торонто - 250,-
Іван Гойсак, Неткув, Зелена Гора - 150,-
Михайло Маркович, Новиця - 50,-

Сердечно дякуємо всім, які нам
допомагають. Спаси Боже!

Редакція **ВАТРИ**

Головна управа ОЛ

Передплата ВАТРИ

Ціна одного примірника 3 зл. + 2,60 зл. поштової оплати в Польщі.

Річна передплата 4 x 3 зл. + 10,40 зл. (кошти пересилки) = 22,40 зл.

Від закордонної пересилки однієї „Ватри” поштова оплата - 13 зл.

Річна закордонна передплата 4 x 3 зл. + 52,00 зл. (кошти пересилки) = 64,00 зл.

Передплату замовляти за адресою Редакції.

Вплати просимо пересилати на банківський рахунок:

Zarząd Główny Zjednoczenia Łemków

BANK PEKAO SA: nr konta 83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Видає / Wydaje **ZJEDNOCZENIE ŁEMKÓW**
Zarząd Główny

ul. Jagiełły 2, 38-300 Gorlice; tel./fax 18 35 32 906
www.lemkounion.pl; lemkounion@poczta.onet.pl

Редагує колегія

Вікторія ГОЙСАК головний редактор / дизайн Еміль ГОЙСАК

Адам ВЕВ'ЮРКА редактор на Західні Землі e-mail: adamwiew@wp.pl

Штефан КЛАПИК, Наталія ГЛАДИК, Василь ШЛЯНТА, Катерина КОВАЛЬСКА

Технічне оформлення

„LEBO” Gorlice; Drukarnia „Kwadrat” Nowy Sącz

ADRES REDAKCJI ul. Dworzysko 5, 38-300 Gorlice, e-mail: redakcja.watra@interia.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz korektę językową nadesłanych tekstów.
Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z jej poglądami.

ВАТРА
квартальник

І білянчане дочекалися

з'їзду в своїм ріднім селі

В понеділок по Ватрі в Ждини 23 липня 2018 рока одбило ся немале спітканя білянчан, зорганізоване гуртком ОЛ в Олаві і гуртком ОЛ в Білянці. Немале – бо було нас майже 100 осіб. Дотерли білянчане зо Заходу – з Олави, з півночі – з-над моря, з полудня – з Кракова і зо сходу – бо як білянчанське спітканя мало би ся одбити без гнесньх газдів того села. Хощки минуло юж пару понеділів од того барз виняткового свята, то емоції дале не опали. Цілий час вертают в голові образи достойной відправи, яка мала місце в білянчанській церкві. Достойність священників, котрих присутність була для нас великом чештьом, спів, котрий чути було на другім кінці Білянки, емоційні промови і тоти вшитки люде, котри виповняли церков по беріжки, як колиси за найліпших часів Лемківщини. Службу Божу очолив владика Володимир Ющак, співслужили отець-парох Григорій Назар, о. ієромонах Яків Мадзелян, о. др Аркадій Троханівський.

Дякувати Богу тоти вшитки люде, які брали участь в Службі Божій нашли силу і немалу охоту, би спіткатися в сельській світлиці. А там, то юж сила вижша взяла гору. Зачалося, як в традиційній лемківській хижі і родині – молитвом перед обідом. Потім жолудки наповнилися пресмачним

їдлом, котре пририхтували для нас білянськи газдині, а на десер – граня і спів. Але який то бив спів! Мати можливість чути спів в перекрою од куціцьо понад дво-літньої учаснички свята до понад дев'ятдесятилітньої то велика приємність. До того присутність і вспертя голосу пані Юлії Дошни то юж повня щастя для вшитких, які кохають спів. В перервах медже єдном а другом пісньом бив час на бесідування, споминки і догваряня ся на гостини. Бо то, же спітканя скінчилося в світлиці, не означало кінця свята на селі. Учасники перенеслися до білянських хиж, в котрих мешкат їх родина та й приятелі, а часом цілком вібчи люде. Люде, які прийняли їх з отворенима руками, аби лем хощки на хвилю могли заперти очі і уявити собі давне життя їх предків в тих хижках, гонтом критих...

И так ся роаят но-
ви колективи!

ABY NOSIŁ NASZE IMIĘ...

ZJEDNOCZENIE
ŁEMKÓW
W SPRAWIE
EPIFANIUSZA
DROWNIAKA –
NIKIFORA

Nota biograficzna

фрагменти з виставки, присвяченої 50-літтю смерті митця. Об'єднання лемків, Центр культури, Горлиці.

NIKIFOR MATEJKO

Tu się, stary, człowiek, kiedyś co-
dnie na nie kłaniamy się, a teraz
przez niego, który przegrywa tym

to na pół archaizującym domu. Bóg
małżeństwo, jakbyś od tego o po-
jedynczych słowach. Bóg tam jest.

Pisano
o Nim

Latopis
przywracania
tożsamości

Przedstawiona poniżej chronologia spraw wykazuje dwu-, a nawet trójtorowość działań prowadzonych przez Zjednoczenie Łemków w tym samym czasie. Podejmowane starania dotyczyły uzupełnienia płyty nagrobnej artysty, zamieszczenia tablicy upamiętniającej 100-lecie urodzin Epifaniusza Drowniaka na Muzeum Nikifora w Krynicy oraz siedmioletniej sprawy sądowej o przywrócenie malarzowi jego tożsamości.